

Λίγα λόγια για την ηλεκτρονική αξιολόγηση των μαθημάτων

Η ηλεκτρονική αξιολόγηση των μαθημάτων ξεκίνησε στο Τμήμα μας κατά το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2011-2012. Πραγματοποιείται δύο φορές ετησίως, πριν τη λήξη του χειμερινού και του εαρινού εξαμήνου αντίστοιχα, σε περίοδο που επιλέγει το ίδιο το Τμήμα.

Οι φοιτητές συμμετέχουν στην ηλεκτρονική αξιολόγηση συμπληρώνοντας διαδικτυακά στην πλατφόρμα της ΜΟ.ΔΙ.Π. δύο ερωτηματολόγια:

- ένα για κάθε μάθημα που έχουν δηλώσει και
- ένα για τη διαδικασία της αξιολόγησης.

Το πρώτο ερωτηματολόγιο (Παράρτημα Ι) είναι χωρισμένο σε 5 ενότητες:

- Στην πρώτη ενότητα αξιολογείται το μάθημα (6 ερωτήσεις)
- Στη δεύτερη ενότητα αξιολογείται το διδακτικό προσωπικό (4 ερωτήσεις)
- Στην τρίτη ενότητα δηλώνεται η συμμετοχή του φοιτητή στην εκπαιδευτική δραστηριότητα (2 ερωτήσεις)
- Στην τέταρτη ενότητα αποτιμάται συνολικά το μάθημα και το διδακτικό προσωπικό (2 ερωτήσεις)
- Στην πέμπτη ενότητα δίνεται η δυνατότητα καταγραφής παρατηρήσεων και σχολίων.

Η απάντηση στις ερωτήσεις των τεσσάρων πρώτων ενότητων είναι υποχρεωτική και δίνεται με βαθμολογική κλίμακα (0=καθόλου/κακή, 25=λίγο/μη ικανοποιητική, 50=ουδέτερα/μέτρια, 75=πολύ/ικανοποιητική 100=πάρα πολύ/πολύ καλή). Εφόσον κάθε απάντηση εκφράζεται με την αντιστοίχιση αυτή και ποσοτικά, είναι εφικτή η εκτίμηση του μέσου όρου και της τυπικής απόκλισης των απαντήσεων που εκφράζουν την κεντρική τάση των απαντήσεων των φοιτητών. Είναι προφανές ότι όσο υψηλότερος είναι ο μέσος όρος, τόσο θετικότερες είναι οι απαντήσεις των φοιτητών.

Η πέμπτη ενότητα συμπληρώνεται προαιρετικά.

Το δεύτερο ερωτηματολόγιο (Παράρτημα ΙΙ) αφορά στη διαδικασία της αξιολόγησης και περιέχει 8 ερωτήσεις. Η τελευταία ερώτηση αφορά στην καταγραφή παρατηρήσεων ή σχολίων επί της διαδικασίας.

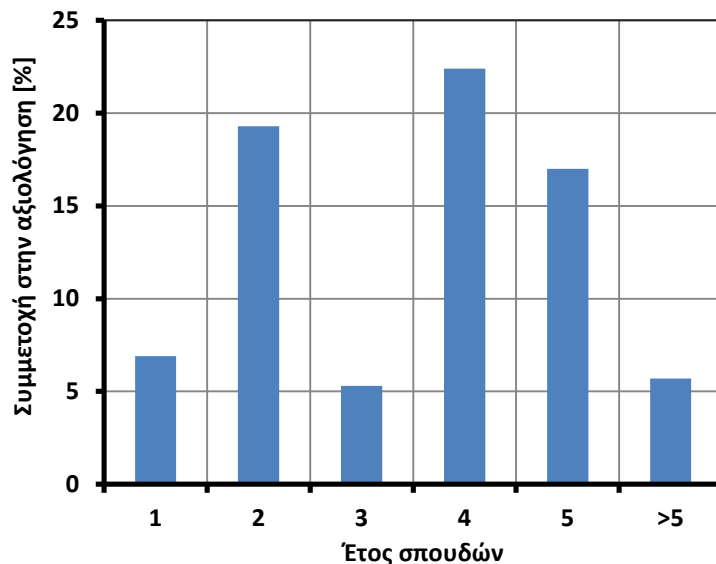
Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης κάθε μαθήματος είναι προσβάσιμα από τα μέλη της διδακτικής ομάδας. Πρόσβαση στα αποτελέσματα της αξιολόγησης όλων των μαθημάτων έχει ο πρόεδρος του Τμήματος και τα μέλη της ΟΜ.Ε.Α.

Η συμμετοχή στην ηλεκτρονική αξιολόγηση (εαρινό εξάμηνο του ακ. έτους 2015-2016)

Η ηλεκτρονική αξιολόγηση των μαθημάτων του εαρινού εξαμήνου του ακαδημαϊκού έτους 2015-2016 ολοκληρώθηκε στις 5 Ιουνίου 2016. Στην αξιολόγηση συμμετείχαν 153 φοιτητές, οι οποίοι αξιολόγησαν 55 από τα 68 μαθήματα που προσφέρθηκαν, συμπληρώνοντας συνολικά 536 ερωτηματολόγια.

Με βάση αυτά τα δεδομένα, η συμμετοχή των φοιτητών στην αξιολόγηση ανέρχεται στο 11,5% των εγγεγραμμένων στα συγκεκριμένα μαθήματα. Ακριβώς στο ίδιο ποσοστό κυμαινόταν και η συμμετοχή των φοιτητών στην αξιολόγηση των μαθημάτων του χειμερινού εξαμήνου. Ωστόσο, αν ληφθεί υπόψη ο αριθμός των φοιτητών που συμμετείχαν στη διαδικασία της αξιολόγησης ως προς τον αριθμό των εγγεγραμμένων φοιτητών στο σύστημα Εύδοξος (κι όχι των φοιτητών που είναι εγγεγραμμένοι στο σύστημα της γραμματείας) η συμμετοχή ανέρχεται στο 17,3%.

Είναι αξιοσημείωτο ότι οι φοιτητές των μεγαλύτερων ετών σπουδών συμμετέχουν πιο ενεργά στην αξιολόγηση σε σχέση με τους φοιτητές του 1^{ου} και του 2^{ου} έτους (Σχήμα 1). Συγκεκριμένα, η συμμετοχή των φοιτητών του 4^{ου} και 5^{ου} έτους προσεγγίζει το 40%, ενώ των φοιτητών του 1^{ου} και 2^{ου} έτους μόλις υπερβαίνει το 25%. Η συμμετοχή των φοιτητών του 3^{ου} έτους είναι πολύ χαμηλή (5%).

Σχήμα 1. Η συμμετοχή των φοιτητών στην ηλεκτρονική αξιολόγηση των μαθημάτων ανάλογα με το έτος σπουδών τους.

Κατά μέσο όρο κάθε φοιτητής συμπλήρωσε 3,5 ερωτηματολόγια και κάθε μάθημα αξιολογήθηκε μέσω της συμπλήρωσης 9,7 ερωτηματολογίων.

Οι δείκτες αυτοί αντικατοπτρίζουν τη συνολική εικόνα της συμμετοχής των φοιτητών στην ηλεκτρονική αξιολόγηση σε όλο το Α.Π.Θ., καθώς για το σύνολο των Τμημάτων του Πανεπιστημίου ο μέσος όρος ερωτηματολογίων ανά φοιτητή κατά το εαρινό εξάμηνο του 2015-2016 ανέρχεται σε 3,7, ενώ ο μέσος όρος ερωτηματολογίων ανά μάθημα είναι 9,4.

Τα αποτελέσματα της ηλεκτρονικής αξιολόγησης (εαρινό εξάμηνο ακ. έτους 2015-2016)

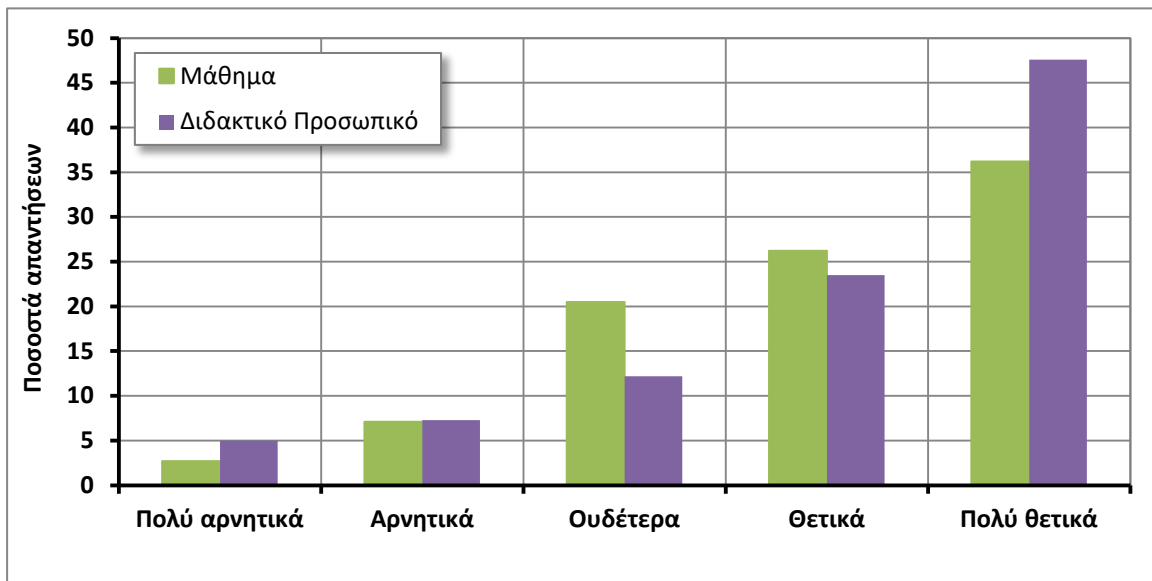
Στο Σχήμα 2 παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα της αξιολόγησης για τις ενότητες των ερωτήσεων που αφορούν στα μαθήματα και στο διδακτικό προσωπικό. Κατά μέσο όρο η άποψη των φοιτητών για τα μαθήματα είναι θετική με την τυπική απόκλιση της άποψης των φοιτητών να κυμαίνεται στο 27%.

Όσον αφορά στο διδακτικό προσωπικό, η άποψη είναι θετική, με τη διάμεσο να βρίσκεται προς την πλευρά της «πολύ θετικής» άποψης. Η τυπική απόκλιση στην άποψη των φοιτητών είναι ίση με περίπου 30%.

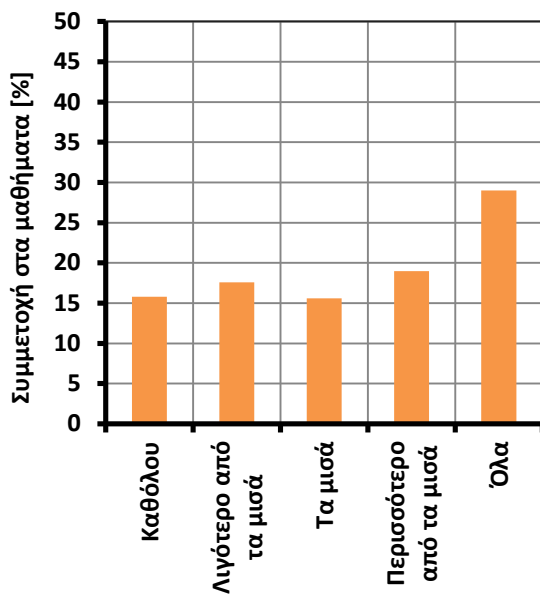
Η αξιολόγηση των μαθημάτων έγινε από φοιτητές που στην πλειονότητά τους συμμετείχαν στην παρακολούθηση των μαθημάτων τουλάχιστον κατά το ήμισυ των ωρών διδασκαλίας (Σχήμα 3). Εδώ εμφανίζεται και η μεγαλύτερη απόκλιση στις απαντήσεις των φοιτητών (περίπου 37%).

Συνολικά, εμφανίζεται ότι η αποτίμηση των φοιτητών για το εκπαιδευτικό έργο είναι θετική ή πολύ θετική (Σχήμα 4). Η τυπική απόκλιση προκύπτει ίση με 29% περίπου.

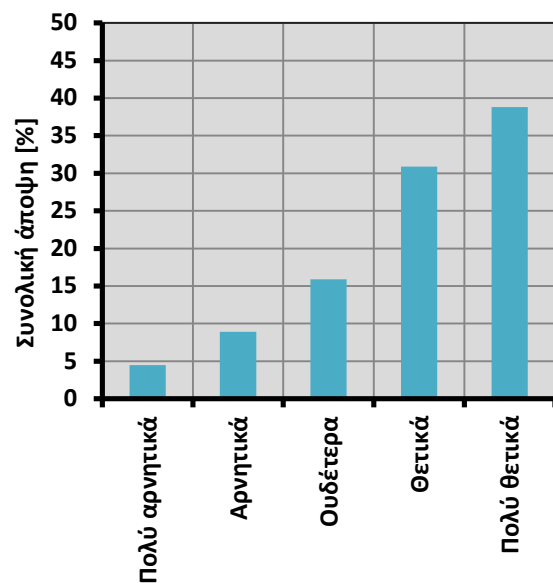
Στις επόμενες ενότητες δίνονται οι απαντήσεις στις επιμέρους ερωτήσεις των ενοτήτων «μάθημα» και «διδακτικό προσωπικό».

Σχήμα 2. Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα της αξιολόγησης των μαθημάτων και του διδακτικού προσωπικού κατά το εαρινό εξάμηνο του ακ. έτους 2015-2016.

Σχήμα 3. Η συμμετοχή των φοιτητών στην παρακολούθηση των μαθημάτων που αξιολογήθηκαν.

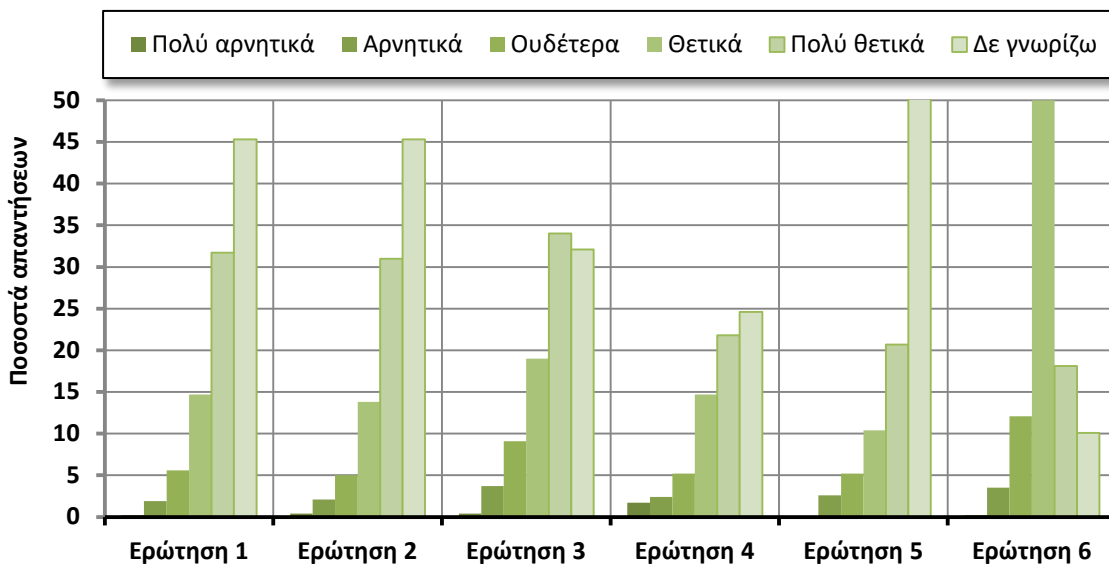

Σχήμα 4. Η συνολική αποτίμηση της εκπαιδευτικής δραστηριότητας του εαρινού εξαμήνου ως μέσος όρος των καταγεγραμμένων απαντήσεων.

Αναφορικά με τα μαθήματα

Στο Σχήμα 5 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των μαθημάτων, η οποία βασίστηκε στις ακόλουθες 6 ερωτήσεις:

- Ερώτηση 1: Οι στόχοι του μαθήματος ήταν σαφείς;
- Ερώτηση 2: Η ύλη που καλύφθηκε ανταποκρινόταν στους στόχους του μαθήματος;
- Ερώτηση 3: Πόσο ικανοποιητικό βρίσκετε το παρεχόμενο εκπαιδευτικό υλικό (βιβλία, σημειώσεις - έντυπες και ηλεκτρονικές);
- Ερώτηση 4: Οι ανάγκες του μαθήματος καλύπτονται από τις βιβλιοθήκες της Σχολής / του Τμήματος και του Πανεπιστημίου;
- Ερώτηση 5: Υπήρξε ενημέρωση σχετικά με τον τρόπο εξέτασης και τα κριτήρια βαθμολόγησης του μαθήματος;
- Ερώτηση 6: Πώς κρίνετε τον αριθμό πιστωτικών μονάδων (ECTS) του μαθήματος σε σχέση με το φόρτο εργασίας που πραγματικά είχε;

Σχήμα 5. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των μαθημάτων κατά το εαρινό εξάμηνο του ακ. έτους 2015-2016 με βάση τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου.

Από το σχήμα προκύπτει ότι σε μεγάλο βαθμό οι στόχοι του μαθήματος ήταν σαφείς (Ερώτηση 1) και επιτεύχθηκαν μέσω της διδαχθείσας ύλης (Ερώτηση 2). Αρκετά αυξημένη ικανοποίηση παρατηρήθηκε στο εκπαιδευτικό υλικό που δόθηκε στους φοιτητές στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας των μαθημάτων που αξιολογήθηκαν (Ερώτηση 3), όταν μάλιστα οι υφιστάμενες υποδομές βιβλιοθηκών δεν φαίνεται να καλύπτουν τις ανάγκες των μαθημάτων (Ερώτηση 4). Εντύπωση, πάντως, προκαλεί το γεγονός ότι περίπου οι μισοί φοιτητές που συμμετείχαν στην αξιολόγηση δεν είχαν πληροφορηθεί για τον τρόπο εξέτασης και τα κριτήρια βαθμολόγησης του μαθήματος (Ερώτηση 5). Σημειώνεται, ωστόσο, ότι περίπου το 50% των φοιτητών που συμμετείχαν στην αξιολόγηση παρακολούθησαν τις μισές ή λιγότερες διαλέξεις των μαθημάτων που αξιολόγησαν. Τέλος, το 50% των φοιτητών κρίνει πως οι πιστωτικές μονάδες των μαθημάτων αντικατοπτρίζουν το φόρτο εργασίας των μαθημάτων (Ερώτηση 6). Επειδή η συγκεκριμένη άποψη έρχεται σε αντίφαση με τη γενικότερη θεώρηση που επικρατεί σχετικά με το φόρτο εργασίας των μαθημάτων, είναι πολύ πιθανό να υπήρξε παρανόηση στην κλίμακα αξιολόγησης της συγκεκριμένης ερώτησης (δεδομένου ότι γι' αυτήν υπήρχε διαφορετική επεξήγηση των επιμέρους επιπέδων της εξαβάθμιας κλίμακας).

Αναφορικά με το διδακτικό προσωπικό

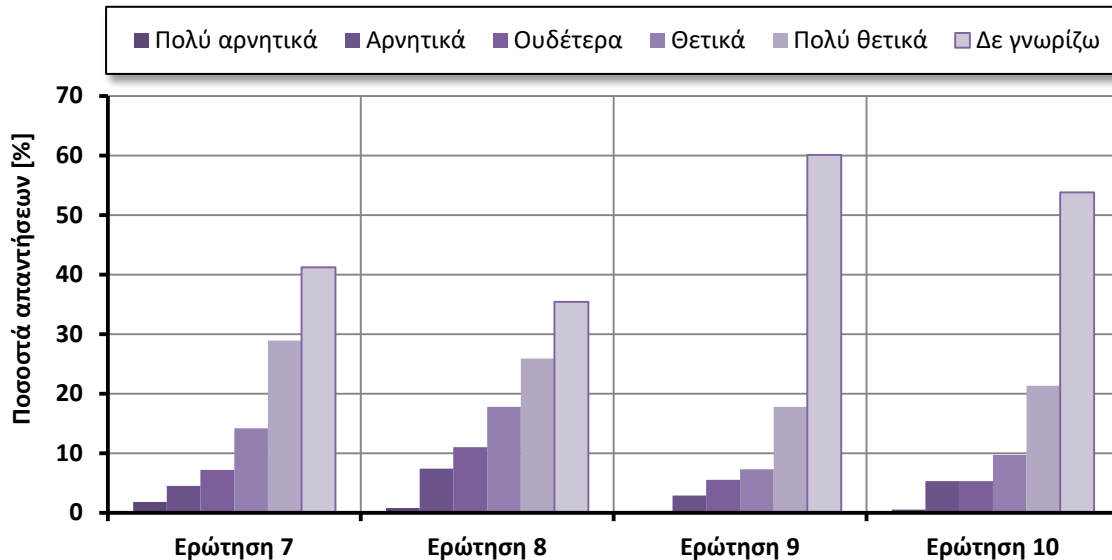
Στο Σχήμα 6 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του διδακτικού προσωπικού, η οποία βασίστηκε στις ακόλουθες 4 ερωτήσεις:

Ερώτηση 7: Οργανώνει καλά την παρουσίαση της ύλης στα μαθήματα;

Ερώτηση 8: Επιτυγχάνει να διεγείρει το ενδιαφέρον για το αντικείμενο του μαθήματος;

Ερώτηση 9: Ήταν συνεπής στις υποχρεώσεις του/της (πχ παρουσία στα μαθήματα, έγκαιρη δόρθωση εργασιών, ώρες συνεργασίας με τους φοιτητές / τις φοιτήτριες);

Ερώτηση 10: Είναι γενικά προσιτός/ή στους φοιτητές / τις φοιτήτριες;

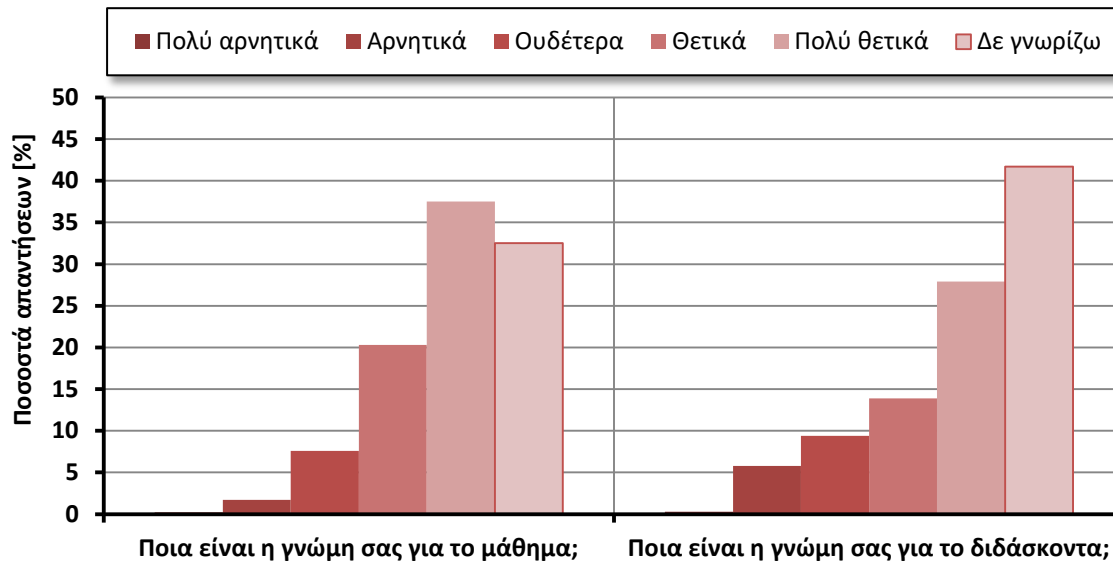

Σχήμα 6. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του προσωπικού κατά το εαρινό εξάμηνο του ακ. έτους 2015-2016 με βάση τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου.

Από το σχήμα προκύπτει ότι κατά μέσο όρο οι διδάσκοντες οργανώνουν καλά την παρουσίαση της ύλης στα μαθήματα (Ερώτηση 7), είναι συνεπείς ως προς τις υποχρεώσεις τους (Ερώτηση 9) και γενικά είναι προσιτοί στους φοιτητές και φοιτήτριες (Ερώτηση 10). Λιγότερο ενθουσιώδεις απαντήσεις, αλλά πάντα προς τη θετική κατεύθυνση, δόθηκαν στην ερώτηση 8, η οποία αφορά στην ικανότητα του διδάσκοντος να διεγείρει το ενδιαφέρον των φοιτητών στο αντικείμενο του μαθήματός του. Και πάλι, αξίζει να σημειωθεί ότι η πλειονότητα των φοιτητών που συμμετείχε στην αξιολόγηση προτίμησε να μη διατυπώσει άποψη στις ερωτήσεις της συγκεκριμένης ενότητας.

Αναφορικά με τη συνολική αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου

Η συνολική αποτίμηση της ποιότητας των μαθημάτων και των διδακτικών τους ομάδων δόθηκε με τις απαντήσεις των τελευταίων ερωτήσεων του ερωτηματολογίου. Τα αποτελέσματα (σχήμα 7) δείχνουν ότι περίπου το 57% των φοιτητών έχουν θετική ή πολύ θετική εικόνα για τα μαθήματα του εξαμήνου. Η θετική (και πολύ θετική) εικόνα για τους διδάσκοντες περιορίζεται στο 42%, ενώ ουδέτερη ή αρνητική είναι η γνώμη του 15% των συμμετεχόντων.

Σχήμα 7. Η συνολική αποτίμηση των μαθημάτων και των διδασκόντων.

Αναφορικά με τη διαδικασία της αξιολόγησης

Εκτός από την αξιολόγηση του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου, οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να διατυπώσουν τη γνώμη τους για τη διαδικασία της ηλεκτρονικής αξιολόγησης. Στο σχετικό ερωτηματολόγιο απάντησαν πολύ λίγοι φοιτητές, μόλις 7 από τους 153 που αξιολόγησαν τα μαθήματα.

Όλοι οι συμμετέχοντες έχουν θετική ή πολύ θετική γνώμη για την ηλεκτρονική αξιολόγηση και θεωρούν ότι είναι χρήσιμη για τη διασφάλιση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου. Μάλιστα, προτιμούν την ηλεκτρονική αξιολόγηση σε σχέση με τη συμπλήρωση έντυπων ερωτηματολογίων στην τάξη. Ωστόσο διατυπώνουν επιφυλάξεις για το αν οι διδάσκοντες λαμβάνουν υπόψη τα αποτελέσματα της αξιολόγησης με στόχο τη βελτίωση του μαθήματός τους. Μάλιστα, το 70% των συμμετεχόντων δηλώνουν πως δεν παρατήρησαν κάποια αλλαγή στη διδασκαλία των μαθημάτων ως αποτέλεσμα των αξιολογήσεών τους από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες. Σημειώνεται ωστόσο ότι, κατά δήλωσή τους, μόνο οι μισοί φοιτητές (57%) είχαν προχωρήσει σε αξιολόγηση των μαθημάτων κατά τα προηγούμενα εξάμηνα.

Συμπεράσματα-προτάσεις

Κυρίαρχο στοιχείο για την αποτίμηση των αποτελεσμάτων της ηλεκτρονικής αξιολόγησης είναι η χαμηλή συμμετοχή των φοιτητών σε αυτή. Το ποσοστό συμμετοχής κυμαίνεται σε παρόμοια επίπεδα με το χειμερινό εξάμηνο του ακαδ. έτους 2015-2016, αλλά και τα προηγούμενα ακαδημαϊκά έτη και δεν φαίνεται να έχει επηρεαστεί από την κατάργηση του κωδικού PIN.

Τα αίτια αυτής της μικρής συμμετοχής δεν είναι γνωστά. Είναι όμως πολύ πιθανό να σχετίζονται με:

- Την άγνοια των φοιτητών για τη διαδικασία της ηλεκτρονικής αξιολόγησης. Ενδεχομένως η έλλειψη σχετικής πληροφόρησης αιτιολογεί τη μικρή συμμετοχή των φοιτητών από τα πρώτα έτη σπουδών, παρόλο που ο πρόεδρος με επιστολή του παροτρύνει όλους τους φοιτητές να συμμετάσχουν.
- Την επιφύλαξη για την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης από τους διδάσκοντες για βελτίωση των μαθημάτων τους/.
- Την επιφύλαξη για τη διασφάλιση της ανωνυμίας κατά τη συμμετοχή στην αξιολόγηση, παρόλη την κατηγορηματικά αντίθετη δήλωση της ΜΟΔΙΠ και τη διαβεβαίωση πως είναι αδύνατη η ταυτοποίηση των απαντήσεων.
- Την έλλειψη «κουλτούρας» προς την κατεύθυνση της αξιολόγησης. Συχνά οι φοιτητές επιλέγουν να προχωρήσουν στην αξιολόγηση, όχι γιατί με τον τρόπο αυτό θα συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας των σπουδών, αλλά θέλοντας κυρίως να εκφράσουν τη δυσαρέσκειά τους αναφορικά με το φόρτο ή τις εκπαιδευτικές διαδικασίες κάποιων μαθημάτων, διατυπώνοντας μάλιστα γραπτά σχόλια, πέραν των απαντήσεων του ερωτηματολογίου. Αντίστοιχη τάση παρατηρείται και στα μαθήματα που απέσπασαν πολύ θετικά σχόλια από τους συμμετέχοντες.

Έχοντας ως γνώμονα ότι η χαμηλή συμμετοχή στην αξιολόγηση δεν επιτρέπει την εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων και επομένως τα αποτελέσματα δεν είναι άμεσα αξιοποιήσιμα, κρίνεται απαραίτητη η ενίσχυση της διαδικασίας. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται η σύνταξη της παρούσας εισήγησης και η παρουσίαση των συγκεντρωτικών αποτελεσμάτων της αξιολόγησης των μαθημάτων κάθε εξαμήνου στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

Επιπλέον, συνεισφέρει σημαντικά προς αυτή την κατεύθυνση:

- Η ενημέρωση των (πρωτοετών και όχι μόνο) φοιτητών για το δικαίωμά τους στην αξιολόγηση των μαθημάτων και του διδακτικού προσωπικού.
- Η παρότρυνση από τους διδάσκοντες προς τους φοιτητές να αξιολογήσουν το παρεχόμενο εκπαιδευτικό έργο, γνωστοποιώντας τους παράλληλα πώς αξιοποιήθηκαν από τους ίδιους τα αποτελέσματα της ηλεκτρονικής αξιολόγησης.